

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

*Навчально-методичний комплекс
дисципліни*

**ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
І СВІТОВА ПОЛІТИКА**

*Методичні вказівки
до семінарських занять, самостійної
та індивідуальної роботи для студентів III курсу*

(за вимогами кредитно-модульної системи навчання)

Освітньо-кваліфікаційний рівень БАКАЛАВР

Напрямок: 05
“Соціальні та поведінкові науки”
Спеціальність 052 “Політологія”

Рівне: РДГУ – 2021

УДК 327 (073)
ББК 66.0 р
Т 33

Рецензенти:

доктор історичних наук, професор, зав. відділом
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Інституту історії України НАН України
Віднянський С.В.;
доктор історичних наук, професор кафедри
політичних наук РДГУ **Троян С.С.**

Теорія міжнародних відносин і світова політика.
Програма навчальної дисципліни. Методичні вказівки до
проведення семінарських занять та самостійної роботи для
студентів III курсу історико-соціологічного факультету. –
Рівне: РДГУ, 2017. – 94 с.

Укладач: кандидат історичних наук, доцент кафедри
політичних наук РДГУ **Герасимчук Т.Ф.**

УДК 327 (073)
ББК 66.0 р
Т 33

© Т.Ф.Герасимчук, 2017 р.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

ЗМІСТ

Зміст.....	3
Структура програми навчальної дисципліни	4
Структура залікового кредиту курсу	6
Програма курсу	11
Плани семінарських занять та методичні рекомендації	26
Завдання для самостійної роботи	52
Методичні поради до написання рефератів	49
Навчальний проект	64
Теми курсових робіт	65
Контрольні питання з курсу	69
Шкала оцінювання знань	73
Структура кредитно-модульного оцінювання	74
Рекомендована література	76

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН”

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні відносини з давніх часів займали важливе місце в житті кожної держави, суспільства та окремих людей. Творення націй, формування міждержавних кордонів, зміна політичних режимів, становлення різних соціальних інститутів, збагачення культур, розвиток мистецтва, науки, технічного прогресу та ефективної економіки тісно пов'язано з торговельними, культурними та іншими обмінами, міждержавними союзами, дипломатичними контактами та воєнними конфліктами – власне з міжнародними відносинами. Їх значення ще більше зростає в наші дні, коли в світі посилюються процеси глобалізації та інтеграції, а всі держави тісно вплетені в розгалужену сітку різноманітних взаємодій, що впливають на життя всієї планети.

Предмет: системна сукупність політичних, економічних, дипломатичних, правових, воєнних, гуманітарних та інших зв'язків і відносин між суб'єктами світового співтовариства, до яких відносяться держава, народ, суспільні та громадські рухи, різноманітні організації тощо; зміна характеру та природи міжнародних відносин, складу її елементів – міжнародних акторів, їх цілей та засобів, а також основні міжнародні процеси.

Загальною **метою** курсу “Теорія міжнародних відносин” є розкриття змісту ключових понять і концептуальних підходів, на яких базується вивчення міжнародних відносин, ознайомлення студентів з теоретичними напрямками та школами, які існують у світовій науці, а також дати студентам уявлення про найбільш загальні та широко розповсюджені методи, необхідні для систематичного дослідження міжнародних процесів. У цьому зв'язку важливе значення надається розгляду класичних традицій вивчення міжнародних відносин в історії суспільно-політичної думки.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Дисципліна базується на знаннях студентів з курсів політології, філософії, логіки та історії міжнародних відносин і зовнішньої політики. Теорія міжнародних відносин є базовою дисципліною для курсу аналізу зовнішньої політики.

Програма курсу має проблемно-теоретичний характер та покликана дати студентові основні дані про головні аспекти і тенденції взаємодії на міжнародній арені.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 0301 – соціально-політичні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030104 “Політологія” (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 6.030104 “Політологія”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 135		5-й	
		Лекції	

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо- кваліфікаційни й рівень: бакалавр	28 год.	.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		81 год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

Для денної форми навчання — 54/81

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Теорія міжнародних відносин і світова політика” є формування знань про політику, політичну владу, політичну систему та її взаємодію з іншими системами, політичні процеси, оволодіння студентами основними категоріями та теоретичними підходами сучасної політичної науки, а також створити підґрунтя для вивчення конкретних політологічних дисциплін та спецкурсів.

Завданнями вивчення дисципліни “**Теорія міжнародних відносин і світова політика**” є:

- визначати специфіку міжнародних відносин як сфери суспільного життя;
- сформувати у студентів розуміння понятійно-категоріального апарату та методології науки про міжнародні відносини;
- навчити студентів аналізувати основні теорії міжнародних відносин;
- навчити застосовувати на практиці теоретичні положення даного курсу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- генезу і предмет теорії міжнародних відносин;
- компоненти теорії міжнародних відносин;
- понятійний та формально-логічний апарат теорії міжнародних відносин;
- основні тенденції еволюції міжнародних відносин;
- основні методи і методики теоретичного дослідження міжнародних відносин;
- сучасні теорії і концептуальні основи міжнародних відносин;
- сучасні тенденції в розвитку методологічної бази теорії міжнародних відносин;

- основні поняття системної теорії;
- особливості середовища міжнародних відносин;
- внутрішній склад та компоненти глобальної системи міжнародних відносин;
- моделі міжнародних систем;
- історичні форми й особливості регулятивної ролі міжнародного права, як юридичної бази системи міжнародних відносин.;
- особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи;
- основні моральні імперативи і норми у міжнародних відносинах;
- особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах;
- сутність понять “національна безпека”, “національний інтерес”, “міжнародна безпека”;
- типи, функції й структуру міжнародних конфліктів;
- форми й типи міжнародного співробітництва”;
- роль інтеграційних процесів в сучасному світі;
- особливості формування асиметрії в різних сферах міжнародних відносин.

вміти:

- застосовувати методологічні принципи теорії міжнародних відносин;
- розрізняти різні теоретичні школи та напрями в науці про міжнародні відносини;
- самостійно розбиратися в подіях, що відбуваються на міжнародній арені та пояснювати причини різноманіття та суперечливості інтерпретацій одних і тих самих міжнародних подій та процесів різними теоретичними школами дослідження міжнародних відносин;

- аналізувати систему міжнародних відносин, її структуру і середовище, особливості сучасного міжнародного порядку;
- розпізнавати, розуміти та оцінювати цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин;
- аналізувати процес утворення силового потенціалу держави, засоби силової політики, сфери застосування сили в міжнародних відносинах;
- розпізнавати, розуміти та оцінювати формування міжнародної системи охорони прав людини;
- аналізувати вплив глобалізації світового розвитку на національну й міжнародну безпеку, на розширення й поглиблення інтеграційних процесів, виникнення конфліктів;
- визначати стан інтеграційних процесів у сучасному світі;
- оцінювати національні інтереси та аналізувати проблеми національної безпеки України;
- аналізувати особливості асиметрії двосторонніх відносин;
- визначати вплив внутрішніх чинників на формування асиметричних відносин;
- визначати основні напрямки розвитку світової політики та місце України в міжнародних відносинах.

3. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ I. Теорія міжнародних відносин як суспільно-політична наука

Змістовий модуль 1. Зміст і особливості міжнародних відносин

Тема 1. Генеза, поняття і предмет теорії міжнародних відносин.

Тема 2. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики.

Тема 3. Методологічні основи та методи дослідження міжнародних відносин.

Тема 4. Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії.

Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин.

Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах.

Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми в міжнародних відносинах.

Змістовий модуль 2. Експланаційні теорії міжнародних відносин

Тема 8. Класична школа теорії міжнародних відносин. Реалістична парадигма.

Тема 9. Класична школа теорії міжнародних відносин. Ліберальна парадигма.

МОДУЛЬ II. Міжнародні відносини і світова політика

Змістовий модуль 3. Система міжнародних відносин і світова політика

Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище. Типи міжнародних систем.

Тема 11. Міжнародний і світовий порядок.

Тема 12. Міжнародне співробітництво.

Тема 13. Міжнародні конфлікти.

Тема 14. Міжнародна безпека.

Тема 15. Національна безпека. Національні інтереси.

Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	у сь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука	5	2	1			2
Тема 2. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики	7	2	1			4
Тема 3. Методологічні основи та методи дослідження міжнародних відносин	10	4	2			4
Тема 4. Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії	8	2	2			4
Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин	10	4	2			4
Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах	7	2	1			4
Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми в міжнародних відносинах	5	-	1			4
Разом за змістовим модулем 1	52	16	10			26

Тема 8. Класичні та модерністські теорії міжнародних відносин	8	2	2			4
Тема 9. Неокласичні теорії міжнародних відносин	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 2	16	4	4			8
Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище. Типи міжнародних систем	7	2	2			6
Тема 11. Міжнародний і світовий порядок	7	2	2			6
Тема 12. Міжнародні конфлікти	8	-	1			6
Тема 13. Міжнародне співробітництво	7	-	1			6
Тема 14. Міжнародна безпека	7	2	1			6
Тема 15. Національні інтереси та національна безпека	8	2	1			8
Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики	7	2	2			9
Разом за змістовим модулем 3	67	10	10			47
ІНДЗ						
Усього годин	135	30	24			81

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ I. ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА НАУКА

Змістовий модуль I. Зміст і особливості міжнародних відносин

Тема 1. Генеза, поняття і предмет теорії міжнародних відносин

Міжнародні відносини як предмет дослідження окремих наук. Необхідність загальнотеоретичної міжнародної науки. Функція теоретичного узагальнення теорії міжнародних відносин. Цілі теорії міжнародних відносин. Теорія міжнародних відносин та історія. Теорія міжнародних відносин та політологія. Теорія міжнародних відносин та економічні науки. Теорія міжнародних відносин та міжнародне право. Прикладне значення теорії міжнародних відносин.

Вимоги до теорії міжнародних відносин. Компоненти теорії міжнародних відносин. Аксиоми, постулати, гіпотези в побудові структури теорії міжнародних відносин. Понятійний та формально-логічний апарат теорії міжнародних відносин.

Тема 2. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики

Вимоги до теорії міжнародних відносин. Компоненти теорії міжнародних відносин. Аксиоми, постулати, гіпотези в побудові структури теорії міжнародних відносин. Понятійний та формально-логічний апарат теорії міжнародних відносин.

Сутність базових понять теорії міжнародних відносин. Цілі теорії міжнародних відносин. Прикладне значення теорії міжнародних відносин. Компоненти теорії міжнародних відносин. Система міжнародних відносин.

Тема 3. Методологічні основи та методи дослідження міжнародних відносин

Методологічні принципи теорії міжнародних відносин. Проблема методу в дослідженні міжнародних відносин. Основні методи теоретичного дослідження міжнародних відносин. Методи і методики емпіричних досліджень в теорії міжнародних відносин.

Загальнонаукові принципи та положення науки методології. Формальні й неформальні методи. Нормативно-ідеологічний, нормативно-гіпотезотворчий, інтуїтивно-логічний і формально-логічний методи. Операційно-прикладний і аналітико-прогностичний кількісні (статистичні) методи.

Сучасні тенденції в розвитку методологічної бази теорії міжнародних відносин. Базові методики прикладного аналізу МВ: контент-аналіз, івент-аналіз і когнітивне картування.

Вивчення міжнародних відносин з позицій прикладного моделювання. Моделювання і системність. Логіко-інтуїтивне і формалізоване моделювання. Нормативне моделювання міжнародних ситуацій і процесів. Застосування арифметичних засобів як самостійна проблема прикладного вивчення міжнародних відносин. Квантифікація і формалізація змістовних моделей міжнародних ситуацій і процесів

Аналіз за допомогою простих і складних індикаторів. Факторний аналіз. Аналіз кореляцій. Аналіз регресії. Аналіз тенденцій. Спектральний аналіз. Екстраполяція. Динамічні моделі як засіб опису поведінки міжнародних систем і суб'єктів відносин у часі.

Використання обчислювальної техніки при аналізі міжнародних ситуацій і процесів.

Тема 4. Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії

Зміст понять “актор”, “учасник”, “суб’єкт” міжнародних відносин, Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

“цілі” і “засоби”. Основні підходи до встановлення поняття суб’єкта в теорії міжнародних відносин. Індивіди, соціальні утворення, нації, етнічні групи в міжнародних відносинах. Суть і роль держави як головного міжнародного актора. Недержавні учасники міжнародних відносин. Міжурядові міжнародні організації. Неурядові міжнародні організації. Транснаціональні структури і сили в міжнародних відносинах.

Стратегія як єдність цілей і засобів. Загальна уява про стратегію. Велика стратегія. Стратегії врегулювання кризових явищ у міжнародних відносинах. Стратегії миру. Стратегія і дипломатія.

Поняття “сила”. Сила як атрибут суб’єктів міжнародних відносин. Сила як характеристика стану відносин між суб’єктами. Фактори та компоненти сили. Взаємовідношення категорій “ресурси”, “потенціал”, “сила”, “могутність”, “вплив”, “стратегія”. Проблема “вимірювання” силового потенціалу суб’єктів міжнародних відносин.

Процес утворення силового потенціалу держави. Засоби силової політики, сфери застосування сили в міжнародних відносинах. Форми силового впливу та канали його здійснення. Види сили в міжнародних відносинах: економічний, військовий, культурний, ідеологічний і т.д. аспекти. Сила і мораль в міжнародних відносинах. Міжнародне право та можливості застосування державами сили в міжнародних відносинах.

Поняття “центра сили” та “великої держави”. Явище рівноваги сил у міжнародній системі. Центри сили світової політики. Особливості процесу застосування сили в умовах сучасних міжнародних відносин.

Пропаганда як засіб міжнародних акторів.

Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин

Зовнішня і міжнародна політика. Зовнішньополітичні МВ. Основні інструменти міжнародної політики. Дипломатія як основний інструмент міжнародної політики.

Міжнародна / світова економіка. Види державної політики у сфері міжнародних економічних відносин. Фінансові потоки та міжнародні інвестиції. Основні риси світової економіки. Міжнародні економічні та фінансові організації. Міжнародні фінансові організації.

Міжнародна інформація. МВ у сфері інформації. МВ у сфері культури. Форми міжнародного культурного діалогу.

Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах

Сутність і структура політичного простору. Державні кордони. Типи кордонів та їх функції. Делімітація та демаркація кордонів.

Територія як політичний простір. Умовна державна територія. Територія із змішаним правовим режимом. Території з міжнародним режимом або міжнародна територія загального користування. Прилягаюча (митна, фіскальна, імміграційна й санітарна) зона. Державна територія міжнародного користування.

Політичний простір держави. Контроль політичного простору.

Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми в міжнародних відносинах

Історичні форми й особливості регулятивної ролі міжнародного права. Міжнародне право як юридична база системи міжнародних відносин. Особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи. Основні моральні імперативи і норми у міжнародних відносинах. Особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Формування міжнародної системи охорони прав людини. Право прав людини і міжнародне гуманітарне право. Охорона прав людини в системі ООН. Предмет і місце прав людини у міжнародних відносинах. Концепція гуманітарного втручання.

Змістовий модуль 2. Експланаційні теорії міжнародних відносин

Тема 8. Класичні та модерністські теорії міжнародних відносин

Формування "класичної" теорії міжнародних відносин. Політичний ідеалізм у науці про міжнародні відносини. Політичний реалізм Г.Моргентау та Р.Арона. Концепція "життєвого простору", "природних кордонів", "хартримленда". Розвиток правового напрямку досліджень у рамках "ідеалізму" та їх критика з боку прибічників "політичного реалізму". Досягнення та вади "політичного реалізму".

Початок "біхевіоризму" та "методологічна революція" у теорії міжнародних відносин. Внесок соціології, політичної економії, кібернетики, математики та інших наук в розвиток "модернізму".

Проблема класифікації сучасних теорій міжнародних відносин. Модернізм або "науковий" напрям в аналізі міжнародних відносин. Теорії модернізму: загальні теорії зовнішньої політики (Дж.Модельські, Дж.Розенау, К.Дойч); теорії міжнародних систем (М.Каплан, Р.Роузкранц, С.Хоффман, Дж.Розенау); теорії конфлікту (К.Райт, К.Боулдінг, А.Рапопорт, Т.Шеллінг); теорії ігор (О.Моргенштерн, Дж.фон Нейман, А.Уолстегер); теорії прийняття рішень (Р.Снайдер, Б.Сепін, Н.Форвард); теорії бюрократичного процесу зовнішньої політики (Г.Аллісон, Д.Дейвіс); теорії міжнародної інтеграції ((К.Дойч, Д.Мітрані, Е.Хаас, А.Етціоні, А.Маршаль); теорії взаємозалежності (Г.Спіро, М.Кемпс); теорії світового суспільства (Дж.Мейер, М.Фіннмор); теорія міжнародної Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

рівноваги (еквілібріуму) (Дж.Ліскі); теорія факторів (К.Райт); теорія зв'язків (Й.Галтунг).

Тема 9. Неокласичні теорії міжнародних відносин

Проблема класифікації сучасних теорій міжнародних відносин. Школа неореалізму в теорії міжнародних відносин. К.Уолц, Р.Гілпін, К.Кіндерман, Дж.Міршаймер про міжнародну систему як головну категорію неореалізму.

Неолібералізм. Джерела неолібералізму. Дж.Най, Р.Кохен, Х.Алкер, Дж.Розенау про неможливість війни між демократичними державами.

Неомарксистська концепція міжнародних відносин. І.Валлерстайн, Ф.Бродель, С.Амін, Р.Кокс, Ф.Кардозо про світ-систему.

Соціологія міжнародних відносин. Французька соціологічна школа.

Основні напрямки дослідження міжнародних відносин після закінчення "холодної війни".

Визначення цілей першого модуля

Студент повинен знати	Студент повинен вміти
<ul style="list-style-type: none"> ➤ генезу і предмет теорії міжнародних відносин; ➤ компоненти теорії міжнародних відносин; ➤ понятійний та формально-логічний апарат теорії міжнародних відносин; ➤ основні тенденції еволюції міжнародних відносин; ➤ основні методи і методики теоретичного дослідження міжнародних відносин; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ аналізувати категорії та методологічні принципи школи геополітики, "політичного ідеалізму" та "політичного реалізму"; ➤ застосовувати методологічні принципи теорії міжнародних відносин; ➤ розуміти основні категорії ТМВ, їх центральну проблематику та аргументи

<ul style="list-style-type: none"> ➤ сучасні теорії і концептуальні основи міжнародних відносин; ➤ сучасні тенденції в розвитку методологічної бази теорії міжнародних відносин; ➤ історичні форми й особливості регулятивної ролі міжнародного права, як юридичної бази системи міжнародних відносин.; ➤ особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи; ➤ основні моральні імперативи і норми у міжнародних відносинах. 	<p>притаманних їм трактувань явищ міжнародного життя;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ розрізняти різні теоретичні школи та напрями в науці про міжнародні відносини; ➤ аналізувати особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах; ➤ розпізнавати, розуміти та оцінювати формування міжнародної системи охорони прав людини.
--	---

МОДУЛЬ II. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ І СВІТОВА ПОЛІТИКА

Змістовий модуль 3. Система міжнародних відносин і світова політика

Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище. Типи міжнародних систем

Основні поняття системної теорії. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин. Типи, структура, закони функціонування і трансформації міжнародних систем.

Особливості середовища міжнародних відносин. Соціальне середовище. Позасоціальне міжнародне середовище. Роль геополітики в теорії міжнародних відносин. Міжнародна система і міжнародний порядок. Глобалізація міжнародного середовища, її основні складові.

Глобальна макросистема міжнародних відносин. Основні системні якості та атрибути сучасних міжнародних відносин. Функціональні еквіваленти та функціональні вимоги системи міжнародних відносин. Середовище системи міжнародних відносин. Внутрішній склад та компоненти глобальної системи міжнародних відносин. Категорії "елемент", "структура", "системний механізм", "цінності системи". Діалектика взаємодії елементів і структури системи міжнародних відносин.

Процеси функціонування та розвитку системи міжнародних відносин: інтеграція-дезінтеграція, збереження форми, досягнення мети т.і. Поняття "динамічна рівновага". Умови збереження стабільності системою міжнародних відносин. Глобальна система та її підсистеми: функціональний та географічний підхід.

Особливості сучасного етапу світової цивілізації. Україна в системі міжнародних відносин на рубежі тисячоліть.

Тема 11. Міжнародний і світовий порядок

Терміни “міжнародний порядок”, “світовий порядок”. Виміри міжнародного порядку (горизонтальний, вертикальний, функціональний). Основні підходи до інтерпретації міжнародного порядку (неореалістичний, марксистська теорія, теорія залежності, теорія ліберальної взаємозалежності).

Історичні типи міжнародного порядку. Характерні риси повоєнного міжнародного порядку. Особливості сучасного міжнародного порядку. Шляхи побудови якісно нового світового порядку. Принцип національного суверенітету як домінуючий принцип міжнародних відносин. Система політичної рівноваги. Ідея рівноваги як принцип міжнародних відносин і міжнародного права. “Легітимізм” як виправдання збройних інтервенцій європейських монархій.

Повоєнний міжнародний порядок. Поділ світу на дві соціально-політичні системи. “Холодна війна” між США і СРСР, протистояння двох військово-політичних (НАТО й ОВД) і політико-економічних (ЄС і РЕВ) блоків. Створення Організації Об'єднаних Націй і її спеціалізованих установ. Горизонтальний вимір повоєнного міжнародного порядку: децентралізація, фрагментація глобальної міжнародної системи і регіональних підсистем, неможливість прямих воєнних сутичок між наддержавами. Вертикальний вимір міжнародного порядку. Функціональний вимір повоєнного міжнародного порядку. Зростання взаємозалежності різноманітних частин світу. Гонка озброєнь.

Особливості сучасного етапу міжнародного порядку. Ідея нового міжнародного порядку. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародного порядку. Підтримка й інституалізація інтеграційних процесів не тільки в Європі та інших регіонах світу.

Соціологічний підхід як широке і цілісне бачення проблеми міжнародного порядку. Відносини панування, інтересу і згоди міжнародних акторів. Дестабілізація міжнародної системи.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Тема 12. Міжнародні конфлікти

Поняття міжнародного конфлікту. Типи і функції конфлікту. Конфлікти й кризи. Особливості міжнародних конфліктів в період “холодної війни”. Врегулювання конфліктів: традиційні методи й інституційні процедури.

Основні напрямки дослідження міжнародних конфліктів: стратегічні дослідження, дослідження конфліктів, дослідження миру. Мікро та макро вимір конфлікту. Агресія в суспільстві, поняття соціальної агресії. Витоки міжнародного конфлікту. Особливості психологічного та соціологічного підходу до визначення природи конфліктів у міжнародних відносинах.

Структура міжнародного конфлікту. Стадії, фази, етапи конфлікту. Типи та види конфліктів в міжнародних відносинах. Моделі міжнародного конфлікту К. Боулдинга, А.Рапопорта т.і. Проблема війни як форми міжнародних відносин. Взаємозв’язок війни та міжнародної політики. Типологія війн.

Концепція “керування конфліктом”. Засоби та процедури вирішення міжнародних криз та конфліктів. Особливості “конфліктів нового покоління”: причини, учасники, зміст, механізми врегулювання.

Тема 13. Міжнародне співробітництво

Поняття і типи міжнародного співробітництва. Міждержавне співробітництво з позицій політичного реалізму. Теорія міжнародних режимів. Соціологічні підходи до аналізу міжнародного співробітництва. Співробітництво й інтеграційні процеси.

Процеси інтеграції та дезінтеграції в системі міжнародних відносин. Основні підходи до розгляду інтеграційних процесів в дослідженнях з теорії міжнародних відносин. Неофункціональний підхід, комунікаційний аналіз т.і.

Встановлення передумов початку та розвитку інтеграційних процесів. Форми інтеграції. Типологія інтеграційних процесів по видах та рівнях взаємодії суб’єктів. Проблема співвідношення Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

економічної, політичної, культурної та інших форм інтеграції.

Стан інтеграційних процесів у сучасному світі. Порівняльний аналіз динаміки інтеграційних та дезінтеграційних процесів на регіональному та субрегіональному рівні.

Тема 14. Міжнародна безпека

Сутність “міжнародної безпеки”. Параметри і види безпеки. Основні загрози безпеці. Вплив глобалізації світового розвитку на міжнародну безпеку. Держава як головна діюча особа національної та міжнародної безпеки. “Спільна безпека”, “спільна безпека й колективна оборона”, “всезагальна безпека”. Основні виклики безпеки. Механізм підтримання міжнародної безпеки.

Тема 15. Національні інтереси та національна безпека

Поняття “національна безпека”, “національний інтерес”, “міжнародна безпека” в теорії міжнародних відносин. Критерії і структура національного інтересу.

Національні інтереси і проблеми національної безпеки України.

Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики

Демократизація міжнародних відносин. Тенденція до змін у змісті загроз міжнародному миру і розширення поняття безпеки. Тенденція до глобалізації та фрагментації, інтеграції та дезінтеграції міжнародних відносин. Тенденція інформаційно-комунікативного змісту. Тенденція до змін у характері відносин між телуро- і таласократичними силами в світі після завершення «холодної війни».

Визначення цілей змістового модуля

Студент повинен знати	Студент повинен вміти
<ul style="list-style-type: none"> ➤ основні поняття системної теорії; ➤ особливості середовища міжнародних відносин; ➤ внутрішній склад та компоненти глобальної системи міжнародних відносин; ➤ моделі міжнародних систем; сутність понять “національна безпека”, “національний інтерес”, “міжнародна безпека”; ➤ типи, функції й структуру міжнародних конфліктів; ➤ форми й типи міжнародного співробітництва”; ➤ роль інтеграційних процесів в сучасному світі. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ аналізувати систему міжнародних відносин, її структуру і середовище, особливості сучасного міжнародного порядку; ➤ розпізнавати, розуміти та оцінювати цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин; ➤ аналізувати процес утворення силового потенціалу держави, засоби силової політики, сфери застосування сили в міжнародних відносинах; ➤ аналізувати вплив глобалізації світового розвитку на національну й міжнародну безпеку, на розширення й поглиблення інтеграційних процесів, виникнення конфліктів; ➤ визначати стан інтеграційних процесів у сучасному світі; оцінювати національні інтереси та аналізувати проблеми національної безпеки України.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Генеза, поняття і предмет теорії міжнародних відносин	1
2.	Тема 2. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики	1
3.	Тема 3. Методологічні основи та методи дослідження міжнародних відносин	2
4.	Тема 4. Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії	2
5.	Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин	2
6.	Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах	1
7.	Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми в міжнародних відносинах	1
8.	Тема 8. Класична школа теорії міжнародних відносин. Реалістична парадигма.	2
9.	Тема 9. Класична школа теорії міжнародних відносин. Ліберальна парадигма.	2
10.	Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище. Типи міжнародних систем	2
11.	Тема 11. Міжнародний і світовий порядок	2
12.	Тема 12. Міжнародні конфлікти	1

13.	Тема 13. Міжнародне співробітництво	1
14.	Тема 14. Міжнародна безпека	1
15.	Тема 15. Національна безпека. Національні інтереси	1
16.	Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики	2
	Всього годин:	24

Семінарське заняття 1

Тема: Генеза, поняття і предмет теорії міжнародних відносин (1 год.)

Питання для обговорення:

1. Теорія міжнародних відносин та історія.
2. Теорія міжнародних відносин та політологія.
3. Прикладне значення теорії міжнародних відносин.

Основні поняття і категорії: міжнародні відносини, цілі теорії міжнародних відносин, прикладне значення теорії міжнародних відносин, компоненти теорії міжнародних відносин.

Рекомендована література:

1. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
2. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 2003.
3. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

4. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
5. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
6. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.
7. Józef Kukułka. Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych. – War, 2003. – 270 s.
8. Stosunki międzynarodowe. Praca zb. Pod red. Wł. Malendowskiego i Cz. Mojsiewicza. – Wr, 2004. – 593 s.

Тема: Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики (1 год.)

Питання для обговорення:

1. Сутність базових понять теорії міжнародних відносин.
2. Цілі теорії міжнародних відносин.
3. Основні тенденції в розвитку сучасних міжнародних відносин.

Основні поняття і категорії: міжнародні відносини, міжнародна політика, світова політика, зовнішня політика, національні інтереси, національно-державний суверенітет, цілі теорії міжнародних відносин, прикладне значення теорії міжнародних відносин, компоненти теорії міжнародних відносин.

Рекомендована література:

1. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
2. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
3. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. –

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- К.: Кобза, 2003. – 528 с.
4. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
 5. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
 6. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
 7. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
 8. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
 9. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
 10. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 2

Тема: Методологічні основи теорії міжнародних відносин

Питання для обговорення:

1. Методика, методологія і методи дослідження в ТМВ.
2. Системний підхід і моделювання в міжнародних відносинах.
3. Сучасні тенденції в розвитку методологічної бази теорії міжнародних відносин.

Основні поняття і категорії: метод, методика, методологія, формальні методи, неформальні методи, нормативно-ідеологічний метод, нормативно-гіпотезотворчий метод, інтуїтивно-логічний метод, формально-логічний метод, кількісні (статистичні) методи, компаративістські методи, контент-аналіз, івент-аналіз,

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

когнітивне картування, прикладне моделювання, логіко-інтуїтивне і формалізоване моделювання, нормативне моделювання міжнародних ситуацій і процесів, квантифікація і формалізація, факторний аналіз, спектральний аналіз, екстраполяція.

Рекомендована література:

1. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
2. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
3. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
4. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
5. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998.
6. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
7. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
8. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
10. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
11. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 3

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Тема: Класичні та модерністські теорії міжнародних відносин

Питання для обговорення:

1. Політичний ідеалізм у науці про міжнародні відносини.
2. Політичний реалізм Г.Моргентау та Р.Арона.
3. Школа стратегічного аналізу.
4. Модернізм або “науковий” напрям в аналізі міжнародних відносин.

***Основні поняття і категорії:** сучасні теорії міжнародних відносин, політичний ідеалізм, політичний реалізм, Г.Моргентау, Р.Арон, модернізм, транснаціоналізм, марксистська концепція міжнародних відносин, школа реалізму, соціологія міжнародних відносин.*

Рекомендована література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К., Юніверс, 2000. – 688 с.
 2. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталев М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
 3. Бжезинский Збигнев. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 256 с.
 4. Бжезинский Збигнев. Вне контроля. Глобальный беспорядок накануне XXI века // США. ЭПИ. 1994. - № 4.
 5. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 2004. – 288 с.
 6. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
 7. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
 8. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

9. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
10. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
11. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. - М.: Арктогея, 1997. – 608 с.
12. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х кн.- М.: Междунар. отношения, 2000 – 464 с.
13. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
14. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
15. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
16. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
17. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
18. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
19. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
20. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
21. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
22. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
23. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.

Семінарське заняття 4

Тема: Неокласичні теорії міжнародних відносин

Питання для обговорення:

- a. Нереалізм в теорії міжнародних відносин.
- b. Неолібералізм в теорії міжнародних відносин.
- c. Неомарксизм в теорії міжнародних відносин.

Основні поняття і категорії: сучасні теорії міжнародних відносин, політичний ідеалізм, неолібералізм, політичний реалізм, школа неореалізму, транснаціоналізм, неомарксистська концепція міжнародних відносин, соціологія міжнародних відносин.

Рекомендована література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К., Юніверс, 2000. – 688 с.
2. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
3. Бжезинский Збигнев. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 256 с.
4. Бжезинский Збигнев. Вне контроля. Глобальный беспорядок накануне XXI века // США. ЭПИ. 1994. - № 4.
5. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 2004. – 288 с.
6. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
7. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
8. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
9. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
10. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
11. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. - М.: Арктогея, 1997. – 608 с.
 12. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х кн.- М.: Междунар. отношения, 2000 – 464 с.
 13. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
 14. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
 15. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
 16. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
 17. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
 18. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
 19. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
 20. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
 21. Хрусталев М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
 22. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
 23. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.

Семінарське заняття 5

Тема: Система міжнародних відносин, її структура і середовище

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Питання для обговорення:

1. Основні поняття системної теорії.
2. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
3. Типи, структура, закони функціонування і трансформації міжнародних систем.
4. Моделі міжнародних систем Раппопорта, Роузкранца, Каплана, Хоффмана, Моделського т.і.

Основні поняття і категорії: *система міжнародних відносин, міжнародна система, системна теорія, системний підхід до аналізу міжнародних відносин, типи міжнародних систем, структура системи міжнародних відносин, закони функціонування міжнародних систем, закони трансформації міжнародних систем, середовище міжнародних відносин, соціальне середовище, позасоціальне міжнародне середовище, міжнародний порядок, глобалізація міжнародного середовища, глобальна макросистема міжнародних відносин, елементи, структура, системний механізм, цінності системи, інтеграція, дезінтеграція, динамічна рівновага, стабільність системи міжнародних відносин.*

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
 2. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М.: Логос, 1997. – 416 с.
 3. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
 4. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
 5. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики неосоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

6. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. - М.: Арктогея, 1997. – 608 с.
7. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
8. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
9. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
10. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
11. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
12. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
13. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
14. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
15. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
16. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
17. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
18. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 6

Тема: Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії

Питання для обговорення:

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

1. Цілі, засоби учасників міжнародних відносин.
2. Стратегії врегулювання кризових явищ у міжнародних відносинах. Стратегія і дипломатія.
3. Сила як атрибут суб'єктів міжнародних відносин.
4. Пропаганда як засіб міжнародних акторів.

***Основні поняття і категорії:** цілі, засоби, стратегія, велика стратегія, стратегії миру, дипломатія, сила, фактори сили, компоненти сили, ресурси, потенціал, могутність, “велика держава”, вплив, силовий потенціал, силова політика, центр сили, рівновага сил, центри сили, мораль в міжнародних відносинах, міжнародне право, пропаганда..*

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
4. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
5. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
6. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
7. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
8. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.
9. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
10. Мальський М.З., Мацяx М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- К.: Кобза, 2003. – 528 с.
11. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
 12. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
 13. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
 14. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
 15. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
 16. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
 17. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
 18. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
 19. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
 20. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
 21. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 7

Тема: Міжнародний і світовий порядок

Питання для обговорення:

1. Основні виміри міжнародного порядку (горизонтальний, вертикальний, функціональний).
2. Історичні типи міжнародного порядку.
3. Особливості сучасного світового порядку.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Основні поняття і категорії: міжнародний порядок, світовий порядок, історичні типи міжнародного порядку, повоєнний міжнародний порядок, система політичної рівноваги, легітимізм, "холодна війна", децентралізація, фрагментація глобальної міжнародної системи, регіональні підсистеми, гонка озброєнь, інтеграційні процеси, дестабілізація міжнародної системи.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
 2. Гаджиев К.С. Политическая наука. - М.: Междунар. отношения, 1996. –400 с.
 3. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
 4. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
 5. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
 6. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
 7. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.
 8. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
 9. Мальський М.З., Мацяx М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
 10. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998.
 11. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

12. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
13. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
14. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
15. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
16. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
17. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
18. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
19. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
20. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
21. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 8

Тема: Політико-правовий режим і моральні норми у міжнародних відносинах

Питання для обговорення:

1. Историчні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
2. Особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи.
3. Особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах.

Основні поняття і категорії: політико-правовий режим, міжнародне право, основні принципи МП, моральні норми, міжнародна система охорони прав людини, право прав людини, міжнародне гуманітарне право, концепція гуманітарного втручання.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
 2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
 3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
 4. Гаджиев К.С. Политическая наука. - М.: Междунар. отношения, 1996. –400 с.
 5. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
 6. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
 7. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
 8. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
 9. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
 10. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.
 11. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
 12. Мальський М.З., Мацяx М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

13. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998.
14. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
15. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
16. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
17. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
18. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
19. Хрусталеv М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
20. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
21. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
22. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 9

Тема: Міжнародна безпека

Питання для обговорення:

1. Сутність, параметри і види міжнародної безпеки.
2. Держава як головна діюча особа національної та міжнародної безпеки. Національна безпека.
3. Основні загрози безпеці. Механізми підтримання міжнародної безпеки.

Основні поняття і категорії: міжнародна безпека, національна безпека, спільна безпека, спільна безпека й колективна оборона, всезагальна безпека, виклики безпеки.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталева М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
 2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
 3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
 4. Гаджиев К.С. Политическая наука. - М.: Междунар. отношения, 1996. –400 с.
 5. Гаджиев К.С. Политическая философия. - М.: Экономика, 1999. – 606 с.
 6. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
 7. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
 8. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
 9. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
 10. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
 11. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.
 12. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
 13. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

14. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998.
15. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
16. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
17. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
18. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
19. Хрусталев М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
20. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
21. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
22. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 10

Тема: Національні інтереси і проблема співвідношення національної та міжнародної безпеки

Питання для обговорення:

1. Поняття “національна безпека”, “національний інтерес”, “міжнародна безпека” в ТМВ.
2. Система і структура національної і міжнародної безпеки.
3. Національні інтереси і проблеми національної безпеки України.

Основні поняття і категорії: національна безпека,

національний інтерес, міжнародна безпека.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
4. Гаджиев К.С. Политическая наука. - М.: Междунар. отношения, 1996. –400 с.
5. Гаджиев К.С. Политическая философия. - М.: Экономика, 1999. – 606 с.
6. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
7. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
8. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
9. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
10. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
11. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.
12. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
13. Мальський М.З., Мацяx М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
14. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998. Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

15. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
16. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
17. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
18. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
19. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
20. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
21. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
22. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
23. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
24. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.

Семінарське заняття 11

Тема: Конфлікти в міжнародних відносинах

Питання для обговорення:

1. Особливості міжнародних конфліктів в період “холодної війни”.
2. Типи та види конфліктів у міжнародних відносинах.
3. Структура міжнародного конфлікту. Стадії, фази, етапи конфлікту. Врегулювання конфліктів: традиційні методи й інституційні процедури.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

4. Особливості “конфліктів нового покоління”: причини, учасники, зміст, механізми врегулювання.

Основні поняття і категорії: міжнародний конфлікт, міжнародна криза, традиційні методи врегулювання конфліктів, соціальна агресія, структура міжнародного конфлікту, стадії конфлікту, фази конфлікту, етапи конфлікту, війна, міжнародна політика, концепція “керування конфліктом” “конфлікти нового покоління”.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталев М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
4. Глухова А.В. Типология политических конфликтов. – М., 1997.
5. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
6. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
7. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
8. Доронина Н.И. Международный конфликт. - М., 1981.
9. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
10. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
11. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

12. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
13. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
14. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М: Гардарика, 1998.
15. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
16. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
17. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории.- М., 1990.
18. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
19. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
20. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
21. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
22. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
23. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
24. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
25. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.

Семінарське заняття 12

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Тема: Міжнародне співробітництво та інтеграція

Питання для обговорення:

1. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
2. Процеси інтеграції та дезінтеграції в системі міжнародних відносин.
3. Проблема співвідношення економічної, політичної, культурної та інших форм інтеграції.

Основні поняття і категорії: міжнародне співробітництво, типи міжнародного співробітництва, міждержавне співробітництво, інтеграційні процеси, дезінтеграція, форми інтеграції, типологія інтеграційних процесів, регіон, субрегіон.

Рекомендована література:

1. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
2. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
3. Введение в социологию международных отношений. – М.: Междунар. отношения, 1992.
4. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
5. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
6. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
7. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
8. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

9. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
10. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доповнене. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
11. Международные отношения: социологические подходы. \ Рук. авт. колл. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 1998.
12. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток. Конспект лекцій з курсу “Порівняльна політологія”. Авт. - укл. С.О. Шергін. - К., 1996.
13. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
14. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
15. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
16. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
17. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1988.
18. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
19. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 590 с.
20. Цыганков П.А. Международные отношения. - М.: Новая школа, 1996. – 320 с.
21. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: Учебное пособие. – М.: Международные отношения, 2003. – 400 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів передбачає різноманітні її види, зокрема самостійну підготовку під безпосереднім керівництвом викладача; самостійну роботу окремого студента або всієї академічної групи над загальним завданням без впливу викладача; самостійну підготовку студента за індивідуальним планом; введення системи відпрацювання пропущених студентом тем і занять та ін. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів відповідними методичними матеріалами з використанням інформаційних технологій з гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки становить 100%.

Самостійна робота студентів забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін, комп'ютерною технікою тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни “Теорія міжнародних відносин” може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначає викладач, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Генеза, предмет і базові поняття теорії міжнародних відносин	2
2	Тема 2. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики	4
3	Тема 3. Методологічні основи та методи дослідження міжнародних відносин	4
4	Тема 4. Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії	4
5	Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин	4
6	Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах	4
7	Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми в міжнародних відносинах	4
8	Тема 8. Класична школа теорії міжнародних відносин. Реалістична парадигма	4
9	Тема 9. Класична школа теорії міжнародних відносин. Ліберальна парадигма	4
10	Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище. Типи міжнародних систем	6
11	Тема 11. Міжнародний і світовий порядок	6

12	Тема 12. Міжнародні конфлікти	6
13	Тема 13. Міжнародне співробітництво	6
14	Тема 14. Міжнародна безпека	6
15	Тема 15. Національна безпека. Національні інтереси	8
16	Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики	9
	Всього годин:	81

Тема 1 – 2. Генеза, предмет і базові поняття теорії міжнародних відносин. Сутність та особливості міжнародних відносин і світової політики

1. Поняття і критерії міжнародних відносин.
2. Поняття зовнішньої політики, міжнародної політики та міжнародних відносин.
3. Поняття та зміст основних закономірностей і тенденцій розвитку сучасних міжнародних відносин.

Завдання:

Виписати основні поняття й категорії теорії міжнародних відносин: *міжнародна політика, типи, види, рівні міжнародних відносин, світова політика, світовий політичний процес, баланс сил.*

Форма контролю: *усне опитування, онлайн тести.*

Тема 3. Методологічні основи теорії міжнародних відносин

1. Основні методи теоретичного дослідження міжнародних відносин.
2. Методи і методики емпіричних досліджень в теорії Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

міжнародних відносин.

3. Базові методики прикладного аналізу МВ: контент-аналіз, івент-аналіз і когнітивне картирування.
4. Застосування арифметичних засобів як самостійна проблема прикладного вивчення міжнародних відносин.

Реферати:

1. *Діалектика як методологічна основа міжнародних досліджень.*
2. *Історичні методи у міжнародному дослідженні.*
3. *Прогностичні методи міжнародних досліджень.*
4. *Математичні та статистичні методи у міжнародних дослідженнях.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 4 . Учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії

1. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.
2. Основні риси і типологія міжурядових міжнародних організацій.
3. Основні характеристики і типи неурядових міжнародних організацій.
4. Транснаціональні структури в міжнародних відносинах.
5. Громадські та релігійні об'єднання у міжнародних відносинах.
6. Засоби силової політики, сфери застосування сили в міжнародних відносинах.
7. Види сили в міжнародних відносинах: економічний, військовий, культурний, ідеологічний і т.д. аспекти.

Реферати:

1. *Доктрина балансу сил і “теорія доміно”.*
2. *Баланс сил та силова рівновага.*
3. *Форми дипломатичної діяльності.*

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

4. *Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 5. Структурні особливості міжнародних відносин

1. Зовнішня і міжнародна політика.
2. Основні інструменти міжнародної політики.
3. Дипломатія як основний інструмент міжнародної політики.
4. Види державної політики у сфері міжнародних економічних відносин.
5. Фінансові потоки та міжнародні інвестиції.
6. Міжнародні фінансові організації.
7. Міжнародна інформація.
8. МВ у сфері інформації.
9. МВ у сфері культури.

Реферати:

1. *Форми міжнародного культурного діалогу*
2. *Форми дипломатичної діяльності.*
3. *Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 6. Політичний простір і територія в міжнародних відносинах

1. Державні кордони. Типи кордонів та їх функції.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

2. Делімітація та демаркація українсько-російського кордону.
3. Територія як політичний простір.
4. Контроль політичного простору.

Реферати:

1. *Форми міжнародного культурного діалогу*
2. *Форми дипломатичної діяльності.*
3. *Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 7. Політико-правовий режим і моральні норми у міжнародних відносинах

1. Міжнародне право як юридична база системи міжнародних відносин.
2. Основні моральні імперативи і норми у міжнародних відносинах.
3. Міжнародне право та можливості застосування державами сили в міжнародних відносинах.
4. Право прав людини і міжнародне гуманітарне право.

Реферати:

1. *Виникнення проблеми прав людини.*
2. *Предмет і місце прав людини у міжнародних відносинах.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 8 – 9. Класична школа теорії міжнародних відносин. Реалістична парадигма. Ліберальна парадигма

1. Транснаціоналізм: причини виникнення, зміст, різновиди.
2. Неомарксистська концепція міжнародних відносин.
3. Школа неореалізму в теорії міжнародних відносин.
4. Соціологія міжнародних відносин. Французька соціологічна школа.

Реферати:

1. *Розвиток правового напрямку досліджень в рамках "ідеалізму" та їх критика з боку прибічників "політичного реалізму"*.
2. *Умови виникнення сучасних теорій міжнародних відносин.*
3. *Школа стратегічного аналізу.*
4. *Цивілізаційний вимір міжнародних відносин.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 10. Система міжнародних відносин, її структура і середовище

1. Особливості середовища міжнародних відносин.
2. Міжнародна система і міжнародний порядок.
3. Глобалізація міжнародного середовища, її основні складові.
4. Глобальна система та її підсистеми: функціональний та географічний підхід.

Реферати:

1. *Теорія міжнародних систем М. Каплана.*
2. *Теорія міжнародних систем С. Хоффмана.*
3. *Теорія міжнародних систем Р. Роузкранца.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 11. Міжнародний і світовий порядок

1. Особливості світопорядку в сучасних умовах.
2. Поняття міжнародного порядку.
3. Повоєнний міжнародний порядок.

Реферати:

1. *Світове лідерство.*
2. *Імперія як міжнародний актор.*
3. *Сучасна держава-нація.*
4. *Роль суб'єктивного чинника у міжнародних відносинах.*
5. *Міжнародні відносини як особливий вид спілкування.*

Форма контролю: дискусія.

Тема 12. Конфлікти в міжнародних відносинах

1. Поняття міжнародного конфлікту. Типи і функції конфлікту. Конфлікти й кризи.
2. Основні напрямки дослідження міжнародних конфліктів: стратегічні дослідження, дослідження конфліктів, дослідження миру.
3. Мікро та макро вимір конфлікту. Агресія в суспільстві, поняття соціальної агресії. Витоки міжнародного конфлікту.
4. Моделі міжнародного конфлікту К. Боулдинга, А.Рапопорта т.і. Проблема війни як форми міжнародних відносин. Взаємозв'язок війни та міжнародної політики. Типологія війн.
5. Концепція “керування конфліктом”. Поняття “функціонального еквіваленту”. Засоби та процедури вирішення міжнародних криз та конфліктів.

Реферати:

1. *Регулювання міжнародних конфліктів.*
2. *Міжнародні переговори.*

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 13. Міжнародне співробітництво

1. Міждержавне співробітництво з позицій політичного реалізму.
2. Теорія міжнародних режимів.
3. Основні підходи до розгляду інтеграційних процесів в дослідженнях з теорії міжнародних відносин.
4. Форми інтеграції. Типологія інтеграційних процесів по видах та рівнях взаємодії суб'єктів.

Реферати:

1. *Передумови та розвиток інтеграційних процесів.*
2. *Стан інтеграційних процесів у сучасному світі.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 14. Міжнародна безпека

1. Вплив глобалізації світового розвитку на міжнародну безпеку.
2. “Спільна безпека”, “спільна безпека й колективна оборона”, “всезагальна безпека”.
3. Основні тенденції у формуванні сучасної безпеки.

Реферати:

1. *Основні виклики безпеки.*
2. *Механізм підтримання міжнародної безпеки*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 15. Національні інтереси і проблема співвідношення національної та міжнародної безпеки

1. Критерії і структура національного інтересу.
2. Система і структура національної і міжнародної безпеки.

Реферати:

1. *Сила і національна безпека.*
2. *Національні інтереси України на початку XXI ст..*
3. *Гуманітарна складова національної безпеки.*

Форма контролю: усне опитування, онлайн тести, модульна контрольна робота.

Тема 16. Основні тенденції сучасних міжнародних відносин і світової політики

1. Демократизація міжнародних відносин.
2. Загрози міжнародному миру і безпеці.
3. Фрагментація та дезінтеграція міжнародних відносин.
Тенденція інформаційно-комунікативного змісту.

Реферати:

1. *Особливості асиметрії українсько-російських відносин.*
2. *Асиметричні конфлікти в системі міжнародних відносин.*

Форма контролю: дискусія, колоквиум.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ / ПОВІДОМЛЕННЯ

Реферат (від латин. *referre* – доповідати, повідомляти) – це коротке викладення основних положень вчення, наукової чи навчальної проблеми у письмовому чи усному вигляді. Реферат готується, як правило на основі аналізу декількох джерел інформації, зміст яких вільно і компактно викладається у доступній для розуміння формі.

Підготовлений у письмовому вигляді реферат оформляється розбірливим почерком (або друкується), на окремих аркушах паперу формату А-4 із відповідною нумерацією сторінок відповідно з планом, розробленим студентом самостійно. Його обсяг складає не менше 10 – 15 сторінок. Реферат повинен мати характер самостійного дослідження запропонованої літератури.

Вимоги до реферату:

1. Визначити об'єкт і мету спілкування.
2. Добрати відповідну літературу. Щоб реферат був змістовним, необхідно приділити увагу добору матеріалу. А для цього рекомендується використати ряд джерел. Передусім потрібно з'ясувати, яка література існує з теми реферату (за алфавітним, систематичним, тематичним каталогами, бібліографічними виданнями можна знайти необхідну літературу).
3. Працюючи з книгою, потрібно насамперед налаштуватися, дати собі цільову установку: вивчити за книжкою те чи інше питання, яке потрібно висвітлити; критично проаналізувати зміст книжки; перевірити, чи збігається ваша оцінка якоїсь проблеми з думкою автора, інших авторитетних осіб; вибрати для реферату найяскравіші факти, приклади, цікаві положення тощо.
4. Опрацювати джерела з робочими стислими помітками, закладками в книжці.

5. Скласти план відповідно до обсягу реферату (його пункти розкриваються приблизно на однаковій кількості сторінок). План реферату міститься на початку роботи.
6. Текст реферату слід структурувати (виділити розділи, параграфи тощо);
7. Оформити яскравий, оригінальний вступ.
8. Дати аналіз вивченої літератури та запропонувати власну інтерпретацію висновків і фактів, з якими ознайомився студент під час роботи над основними джерелами. Список використаної літератури розмістити наприкінці реферату.
9. Під час усного виступу краще розповідати, а не читати реферат. Для цього скласти розгорнутий план-конспект на 2-4 сторінки.
10. Під час добору мовних засобів для написання реферату необхідно враховувати особливості наукового стилю мовлення.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Одним із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру є **курсова робота**, що має на меті не лише поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з нової навчальної дисципліни, а й застосування їх при вирішенні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології. Курсова робота є окремим заліковим кредитом навчальної дисципліни і оцінюється (визначається рейтинг) як самостійний вид навчальної діяльності студента.

Структура ІНДЗ (орієнтовна):

- вступ – зазначається тема, актуальність, мета та завдання, новизна роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;
- висновки;
- список використаної літератури.

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Політичний ідеалізм у науці про міжнародні відносини.
 2. Політичний реалізм Г.Моргентау та Р.Арона.
 3. Школа неореалізму в теорії міжнародних відносин.
 4. Традиціоналістський і модерністський підходи до аналізу міжнародних відносин.
 5. Неомарксистська концепція міжнародних відносин.
 6. Едвард Х.Карр і становлення міжнародно-політичної науки.
 7. Куїнсі Райт і проблеми війни та миру.
 8. Кеннет Уолц і неореалізм в теорії міжнародних відносин.
 9. Г.Кларк і Луїс Б.Сон: політичний ідеалізм в теорії міжнародних відносин.
 10. Йохан Галтунг і неомарксистська парадигма в міжнародних відносинах.
 11. Джозеф С.Най-молодший і Роберт О.Кохен: транснаціоналізм в науці про міжнародні відносини.
 12. Неоліберальна традиція П.Катценштейна, Р.Кохена і С.Краснера: міжнародна політична економія у рамках теорії міжнародних відносин.
 13. Тімоті Дж.Мак'юен і методологічні аспекти вивчення міжнародних відносин.
 14. Бертран Баді та сучасні французькі міжнародні дослідження.
 15. П'єр Аснер і паризька соціологічна школа міжнародних відносин.
 16. Ален Дьєкофф і Крістоф Жафрело: сучасна французька соціологічна школа міжнародних відносин.
 17. Джеймс Розенау про взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої політики.
 18. Хедлі Булл і „великі дискусії” в науці про міжнародні відносини.
 19. Анатоль Рапопорт про науковий характер досліджень сучасного світу та міжнародних відносин.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

20. Мортон Каплан і системне дослідження міжнародних відносин.
21. Оран Р.Янг і системний підхід до вивчення міжнародної спільноти.
22. Томас Шеллінг про стратегію конфлікту.
23. Грем Т.Алісон про моделі прийняття зовнішньополітичних рішень.
24. Оле Р.Холсті про зовнішньополітичні рішення у кризових ситуаціях.
25. Ернст Б.Хаас і функціональне співробітництво на шляху подолання міжнародного конфлікту.
26. Арнольд Уолферс: політичний реалізм про міжнародне співробітництво.
27. Джон В.Бертон про конфлікт і комунікацію в міжнародних відносинах.
28. Сила в міжнародних відносинах.
29. Глобальна макросистема міжнародних відносин.
30. Співробітництво та інтеграція у міжнародних відносинах.
31. Геополітичні концепції XXI століття.
32. Геополітика як позасоціальне середовище міжнародних відносин.
33. Міжнародні конфлікти: методологія дослідження та врегулювання.
34. Глобалізація і проблема бідності в постбіполярному світі.
35. Гуманітарна діяльність ООН у контексті врегулювання збройних конфліктів (1990 – 2000 рр.).
36. Єврорегіональний і транскордонний вимір європейської інтеграції.
37. Національна держава: національний і наднаціональний виміри.
38. Національна безпека в структурі державних інтересів.
39. Військово-політичні аспекти становлення системи національної безпеки України.
40. Співробітництво як фактор стабілізації міжнародних відносин.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

41. Феномен виникнення та проявів тероризму в сучасних умовах.
42. Екологічна безпека як предмет політики міжнародного співробітництва.
43. Цивілізаційні особливості сучасної системи міжнародних відносин.
44. Особливості процесу розширення Північноатлантичного альянсу на Схід.
45. Формування зовнішньополітичної стратегії США після “холодної війни”.
46. Нова американська зовнішньополітична глобальна стратегія: особливості формування.
47. Проблема військово-політичного співробітництва в Західній Європі.
48. Проблема розширення ЄС на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.
49. Економічне партнерство Європи та США: співпадіння та зіткнення інтересів.
50. Особливості європейської політики Росії на рубежі ХХ – ХХІ ст.
51. Вплив Росії на формування та еволюцію регіональної системи міжнародних відносин.
52. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин у Близькосхідному регіоні у 1980-і роки.
53. Ісламський фактор у міжнародних відносинах.
54. Сучасна дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин.
55. Глобальні та регіональні системи безпеки: перспективна роль України.
56. АСЕАН та її роль у сучасних міжнародних відносинах.
57. Кінець світу чи зіткнення цивілізацій: Ф.Фукуяма проти С.Хантінгтона в оцінці сучасного стану і перспектив розвитку світу.
58. Україна в системі сучасних міжнародних відносин: проблеми і перспективи розвитку.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

59. Геополітичні виміри України в загальноєвропейському політичному процесі.
60. Застосування ПР технологій політичними інститутами різних країн: теоретико-методологічні засади.
61. Глобальні трансформації систем масової комунікації.
62. Західні етнонаціональні та етнополітичні концепції: теоретико- методологічний аналіз.
63. Зовнішньополітичний імідж України та чинники його формування в друкованих ЗМІ в умовах трансформації суспільства.
64. Конфліктно-консensusна парадигма регулювання суспільнополітичних відносин.
65. Міграційна політика Української держави на сучасному етапі (політологічний аспект).
66. Політичні детермінанти зближення України з Європейським Союзом.
67. Проблема європейської регіональної стабільності в контексті розширення НАТО (90-ті роки).
68. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в пострадянських країнах (на прикладі України та Росії).
69. Формування та здійснення зовнішньої політики України в 1999 – 2004 рр.
70. Формування зовнішньополітичної стратегії України в 2005 – 2006 рр.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З КУРСУ

1. Міжнародні відносини як предмет дослідження окремих наук.
2. Розкрийте зміст поняття “зовнішня політика”.
3. Розкрийте зміст поняття “міжнародна політика”.
4. Розкрийте зміст поняття “міжнародні відносини”.
5. Формування нової системи міжнародних відносин.
6. Сучасна дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин.
7. Прикладне значення теорії міжнародних відносин.
8. Формування "класичної" теорії міжнародних відносин.
9. Початок "біхевіоризму" та "методологічна революція" в теорії міжнародних відносин.
10. Комунікаційний підхід до міжнародних відносин.
11. Проблема класифікації сучасних теорій міжнародних відносин.
12. Політичний ідеалізм у науці про міжнародні відносини.
13. Політичний реалізм Г.Моргентау та Р.Арона.
14. Модернізм або “науковий” напрям в аналізі міжнародних відносин.
15. Транснаціоналізм: причини виникнення, зміст, різновиди.
16. Неомарксистська концепція міжнародних відносин.
17. Школа неореалізму в теорії міжнародних відносин.
18. Соціологія міжнародних відносин. Французька соціологічна школа.
19. Основні напрямки дослідження міжнародних відносин після закінчення “холодної війни”.
20. Методологічні принципи теорії міжнародних відносин.
21. Основні методи теоретичного дослідження міжнародних відносин.
22. Методи і методики емпіричних досліджень в теорії міжнародних відносин.
23. Формальні й неформальні методи.
24. Сучасні тенденції в розвитку методологічної бази теорії міжнародних відносин.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

25. Базові методики прикладного аналізу МВ: контент-аналіз, івент-аналіз.
26. Вивчення міжнародних відносин з позицій прикладного моделювання.
27. Використання обчислювальної техніки при аналізі міжнародних ситуацій і процесів.
28. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
29. Типи, структура, закони функціонування і трансформації міжнародних систем.
30. Особливості середовища міжнародних відносин.
31. Роль геополітики в теорії міжнародних відносин.
32. Міжнародна система і міжнародний порядок.
33. Глобалізація міжнародного середовища, її основні складові.
34. Глобальні та регіональні зміни міжнародних відносин.
35. Особливості світопорядку в сучасних умовах
36. Поняття міжнародного порядку.
37. Історичні типи міжнародного порядку.
38. Повоєнний міжнародний порядок.
39. Особливості сучасного етапу світової цивілізації.
40. Основні підходи до встановлення поняття суб'єкта в теорії міжнародних відносин.
41. Індивіди, соціальні утворення, нації, етнічні групи в міжнародних відносинах.
42. Суть і роль держави як головного міжнародного актора.
43. Міжурядові міжнародні організації.
44. Неурядові міжнародні організації.
45. Транснаціональні структури і сили в міжнародних відносинах.
46. Стратегія як єдність цілей і засобів.
47. Стратегії врегулювання кризових явищ у міжнародних відносинах.
48. Стратегії миру.
49. Стратегія і дипломатія.
50. Сила як атрибут суб'єктів міжнародних відносин.
51. Фактори та компоненти сили.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

52. Сила і мораль в міжнародних відносинах.
 53. Рівновага сил у міжнародній системі.
 54. Центри сили світової політики.
 55. Особливості процесу застосування сили в умовах сучасних міжнародних відносин.
 56. Пропаганда як засіб міжнародних акторів.
 57. Історичні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
 58. Міжнародне право як юридична база системи міжнародних відносин.
 59. Особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи.
 60. Основні моральні імперативи і норми у міжнародних відносинах.
 61. Особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах.
 62. Формування міжнародної системи охорони прав людини.
 63. Сутність “міжнародної безпеки”.
 64. Вплив глобалізації світового розвитку на міжнародну безпеку.
 65. Держава як головна діюча особа національної та міжнародної безпеки.
 66. Сучасні геополітичні концепції безпеки.
 67. Основні виклики безпеки.
 68. Місце та роль міжнародних організацій у системах глобальної і європейської безпеки.
 69. Посилення ролі Західноєвропейського Союзу в системі регіональної безпеки.
 70. Роль ООН у сучасних міжнародних відносинах і підтриманню безпеки в світі.
 71. Сучасні концепції міжнародної безпеки.
 72. Проблема інформаційної безпеки в масово-комунікаційній сфері.
 73. Поняття “національна безпека”, “національний інтерес”, “міжнародна безпека” в теорії міжнародних відносин.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

74. Критерії і структура національного інтересу.
75. Національні інтереси і проблеми національної безпеки України.
76. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
77. Міждержавне співробітництво з позицій політичного реалізму.
78. Співробітництво й інтеграційні процеси.
79. Процеси інтеграції та дезінтеграції в системі міжнародних відносин.
80. Проблема співвідношення економічної, політичної, культурної та інших форм інтеграції.
81. Порівняльний аналіз динаміки інтеграційних та дезінтеграційних процесів на регіональному та субрегіональному рівні.
82. Поняття, типи і функції міжнародного конфлікту.
83. Особливості міжнародних конфліктів в період “холодної війни”.
84. Структура, стадії, фази, етапи міжнародного конфлікту.
85. Типи та види конфліктів в міжнародних відносинах.
86. Особливості “конфліктів нового покоління”: причини, учасники, зміст, механізми врегулювання.
87. Методологічні основи аналізу асиметричних відносин.
88. Інтеракціоністська концепція асиметричних відносин.
89. Структуралізм: тлумачення природи асиметрії міжнародних відносин.
90. Вплив внутрішніх чинників на формування асиметричних відносин.
91. Асиметрія двосторонніх відносин.
92. Особливості асиметричних відносин США – Росія.
93. Особливості асиметрії українсько-російських відносин.
94. Асиметричні стратегії.
95. Асиметричні конфлікти в системі міжнародних відносин.

Шкала оцінювання знань
12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															Підеу мкови й тест (екза мен)	Сум а		
ЗМ 1							ЗМ 2		ЗМ 3						60	40	100	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15				Т 16
4	4	4	4	4	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4				4

Приклад за виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 50	до 30	до 20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; ілюстративні матеріали у вигляді таблиць, схем.

Максимальний рейтинг студента протягом семестру складає 100 балів. Дисципліна може бути зарахована, якщо студент отримав 50 і більше балів. Студент може бути звільнений від підсумкового екзамену з оцінкою “задовільно” – при 50 – 69 набраних балах, “добре” – при 70 – 89 балах, “відмінно” – при 90 – 100 балах.

Кожний з тематичних модулів передбачає такі форми контролю:

- поточний контроль;
- підсумкову контрольну роботу;
- контроль за індивідуальним науково-дослідним завданням;
- контроль за самостійною роботою.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекції; науково-дослідна робота, розв’язування творчих завдань, робота в інформаційній мережі Інтернет; моделювання, складання графічних схем, таблиць.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: поточний контроль; оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання; підсумкова контрольна робота.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; ілюстративні матеріали у вигляді таблиць.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна:**

1. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 246 с.
2. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. — 226 с.
3. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. – 307 с.
4. Дещинський Л. Є. Міжнародні відносини України: історія і сучасність / Л. Є. Дещинський. – 3-тє вид. – Л. : Бескид Біт. – Ч. 1. – 2002. – 224 с.
5. Дещинський Л. Є. Міжнародні відносини України: історія і сучасність / Л. Є. Дещинський. – 3-тє вид. – Л. : Бескид Біт. – Ч. 2. – 2004. – 320 с.
6. [Дорошко М.С. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Навчальний посібник.](#) – К., 2011. – 204 с.
7. Мальський М. З., Мацяк М. М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 461 с.
8. Международные отношения: теории, конфликты, организации: Учебное пособие / Под ред. проф. П. А.Цыганкова. – М.: Альфа-М, 2009. – 288 с.
9. Основи теорії міжнародних відносин: Навчальний посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 244 с.
10. Современные международные отношения: Учебник / Ред. А.В.Торкунов. - Москва: РОССПЭН, 2010. – 584 с.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

11. Современные международные отношения: Учебник / Ред. А.В.Торкунов. - Москва: РОССПЭН, 2010. – 584 с.
 12. Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост. П.А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2003. – 400 с.
 13. Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост. П.А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2008. – 400 с.
 14. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2016. – 540 с.
 15. Троян С. Україна і європейська інтеграція: соціал-демократичний вибір // Віче.- 1998.- № 11.- С. 20-24.
 16. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин. – Київ, 2000. – 138 с.
 17. Троян С.С., Киридон А.М., Герасимчук Т.Ф. Наука про міжнародні відносини (базові категорії, методи, теорії) Навчальний посібник для студентів вузів. – Рівне, 2007.
 18. Троян С.С., Киридон А.М., Герасимчук Т.Ф. Наука про міжнародні відносини (базові категорії, методи, теорії) Навчальний посібник для студентів вузів. – Рівне, 2007.
 19. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 584 с.
 20. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том I. – К.: Знання України, 2004. – 760 с.
 21. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том II. – К.: Знання України, 2004. – 812 с.
 22. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том I. – К.: Знання України, 2004. – 760 с.
 23. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том II. – К.: Знання України, 2004. – 812 с.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

24. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. – Львів, 2009.
25. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 360 с.
26. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 360 с.
27. Цыганков А. П., Цыганков П. А. Социология международных отношений: Анализ российских и западных теорий. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 238 с.
28. Цыганков А. П., Цыганков П. А. Социология международных отношений: Анализ российских и западных теорий. – М.: Аспект Пресс, 2008. – 238 с.
29. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 598 с.
30. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2009. – 598 с.
31. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища школа, 2004. – 622 с.

Публікації:

1. Герасимчук Т.Ф. Міжнародний порядок ХХІ століття: основні теоретико-концептуальні підходи // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: Міжвідомчий збірник наукових праць / Відп. ред. С.В. Віднянський. – Вип. 25. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2016. – С. 335 – 355.
2. Герасимчук Т.Ф. Методологічні та концептуальні основи дослідження міжнародних відносин // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. Випуск 10, 2008. – С. 13 – 22.
3. Герасимчук Т.Ф. Особливості формування системи безпеки сучасного світу // Міжнародні зв'язки України: Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- наукові пошуки і знахідки: Міжвідомчий збірник наукових праць / Відп. ред. С.В. Віднянський. – Вип. 17. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2008. – С. 186 – 200.
4. Герасимчук Т.Ф. Участь України у безпекових проектах сучасного глобалізованого світу: альтернативні варіанти // Панорама політологічних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 3. – Рівне: РДГУ, 2009.
 5. Герасимчук Т.Ф. Концепція міжнародних режимів у теорії міжнародних відносин // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: Міжвідомчий збірник наукових праць / Відп. ред. С.В. Віднянський. – Вип. 19. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2010. – С. 319 – 323.
 6. Герасимчук Т.Ф. Міжнародний режим як форма співробітництва // Слов'янський вісник. Збірник наукових праць. Випуск 10. – Рівне: РІС КСУ, 2010. – С. 191 – 198.
 7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики Навчальний посібник. – К., 2008.
 8. Герасимчук Т.Ф. Теоретико-концептуальні основи та методи дослідження міжнародних відносин // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 186 – 199.
 9. Герасимчук Т.Ф. Розвиток європейських інтеграційних процесів в умовах посилення глобалізації // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – Вип. 19. – Львів: ЛНУ, 2007. – С. 64 – 74.
 10. Герасимчук Т.Ф. Зовнішньополітична глобальна стратегія США: теоретико-концептуальні підходи // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Вип. 13. – Рівне: РДГУ, 2008. – С. 132 – 137.

Додаткова:

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

1. Норман Дейвіс. Європа: Історія / Пер. з англ. П. Таращук. – К.: Основи, 2000. – 1463 с.
2. Актуальные вопросы глобализации: Круглый стол // МЭиМО. – 1999. – № 4 – 5.
3. Алексеев Ю.М., Вертегел А.Г., Даниленко В.М. Всесвітня історія ХХ століття. – К., 1994.
4. Андрущенко В. Екологічна політика України //Український світ. – 1994. – № 5 – 12.
5. Антюхина-Московченко В.И., Злобин А.А., Хрусталеv М.А. Основы теории международных отношений – М., 1988.
6. Арбатов А. Национальная идея и национальная безопасность // МЭиМО. – 1998. – № 5 – 6.
7. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., Юніверс, 2000. – 688 с.
8. Арсеєнко А. Глобалізація чи фрагментація і пауперація? Що нам готує вік прийдешній? // Віче. – 1998. – № 12. – С. 98 – 117.
9. Арсен П'єр. Парадокси розвитку світового співтовариства // Політична думка. – 1996. – № 3 – 4.
10. Баланс сил в мировой политике: Теория и практика. – М., 1993.
11. Балувєв Д.Г. Информационная революция и современные международные отношения: Учебное пособие. – Нижний Новгород: ННГУ, 2000. – 107 с.
12. Балувєв Д.Г. Современная мировая политика и проблемы личностной безопасности — Нижний Новгород: ННГУ, 2002. — 208 с.
13. Бар Є. Україна – Польща: якісно новий рівень взаємин //Політика і час. – 1997. – № 4.
14. Барр Н. Движущие силы перемен. Рынок труда и социальная политика в Центральной и Восточной Европе. Переходной период и дальнейшее развитие. – М., 1997.
15. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. – М., 1993.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

16. Белл Д. Социальные рынки информационного общества. – М., 1986.
 17. Берденников Г. Договор о запрещении ядерных испытаний //Международная жизнь. – 1997. – № 3.
 18. Бжезинский З. Вне контроля. Глобальный беспорядок накануне XXI века // США: ЭПИ. – 1994. – № 4.
 19. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 2004. – 288 с.
 20. Бжезинський З. Велика шахівниця // Всесвіт. – 1999. – № 3.
 21. Бжезинський З. Велика шахівниця. – Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
 22. Бжезинський З. Україна має стати європейською державою //Сучасність. – 1992. – № 9.
 23. Білорус О. Кому загрожують зарубіжні стратегії трансформації? // Віче. – 1999. – № 3.
 24. Білорус О., Скаленко О. Глобальна інформаційна основа постіндустріального розвитку. – К., 1995.
 25. Блищенко И.П., Солнцева М.М. Мировая политика и международное право. - М., 1991.
 26. Бодрук О.С. Структури воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти: Монографія. – К.: НППМБ, 2001. – 300 с.
 27. Бокало Н., Трохимчук С. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Вишеградської четвірки). – Львів, 2000.
 28. Бондар Л., Цибуленко М. Безпека України: чинники нестабільності //Розбудова держави. – 1996. – № 4.
 29. Бруз Л. Україна в ООН: питання національної та міжнародної безпеки //Політична думка. – 1994. – № 4.
 30. Будкін В. Застосування трансформаційних моделей в Україні // Розбудова держави. – 1998. – № 7/8. – С. 86 – 91.
 31. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
 32. Бурлацкий Ф.М., Галкин А.А. Социология. Политика. Международные отношения. - М., 1974.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

33. Бусыгина И. М. Северная Ирландия и Чечня: некоторые параллели // *Мировая экономика и международные отношения*. – 1996. – № 11. – С. 109 – 113.
34. Віднянський С.В. Європейський вибір України та імперативи європейської інтеграції // *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. – Вип. 9. *Українська зовнішня політика: десять років незалежності* / За заг. ред. Гуменюка Б.І., Тупчієнка Л.С., Циватого В.Г. – К., 2003. – С. 72 – 86.
35. Гаджиев К.С. *Геополитика*. - М.: *Международ. отношения*, 1997. – 384 с.
36. Гаджиев К.С. *Политическая наука*. - М.: *Международ. отношения*, 1996. –400 с.
37. Гаджиев К.С. *Политическая философия*. - М.: *Экономика*, 1999. – 606 с.
38. Газін В.П., Копилов С.А., Копилов А.О. *Новітня історія країн Європи та Америки. 1945 – 2002: Навч. посібник для студентів*. – К.: *Либідь*, 2004. – 622 с.
39. *Геополитика: теория и практика. Сборник статей под ред. Позднякова Э.А.* - М., 1994.
40. *Геополітичне майбутнє України. / Міжнародна науково-практична конференція*. - К.: *Дипломатична академія України при МЗС України*, 1998. – 176 с.
41. *Глобальні трансформації і стратегії розвитку. Монографія*. – К., 1998.
42. Глухова А.В. *Типология политических конфликтов*. – М., 1997.
43. Головаха Е. *Трансформирующееся общество*. – К., 1996.
44. Гончарук А. Від геополітики до геоекономіки // *Політика і час*.- 1998.- № 11-12.- С. 35-44.
45. Горбатенко В. *Парадигма модернізації // Нова політика*.- 1998.- № 4.- С. 41-51.
46. Горбулін В. *Демократія і національна безпека: друзі чи вороги?* // *Урядовий кур'єр*. – 25 грудня 1997.

47. Горбулін В. Національна безпека України та міжнародна безпека // Політична думка. – 1997. – № 7.
48. Гречко П. К вопросу о понятии “национальная безопасность” // Социально-политический журнал. – 1998. – № 3.
49. Гриб О. Соціетальна безпека: перегляд традиційних підходів до проблем безпеки у теорії міжнародних відносин // Нова політика.- 1997.- № 4.
50. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. М., 1982.
51. Грищенко Т. Геостратегія постбіполярності (Сучасні американські концепції та Україна) //Політична думка. – 1997. – № 1.
52. Гуменюк Б.Сучасна концепція міжнародних відносин //Політика і час. – 1997. – № 4. – С. 59-63.
53. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому. – М., 1991.
54. Дарендорф Р. Дорога к свободе. Демократизация и ее проблемы в Восточной Европе // Вопросы философии. – 1990. – № 9.
55. Дарендорф Р. После 1989. Мораль, революция и гражданское общество. Размышления о революции в Европе. – М., 1998.
56. Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби. – К.: Політична думка. – 1997.
57. Дергачев А. Украина в современных геополитических преобразованиях // Полис. – 1998. – № 3.
58. Дергачов О. Небезпека як атрибут державності //Політична думка. – 1997. – № 1.
59. Десять лет системной трансформации в странах ЦСЕ и России: итоги и уроки // МЭ и МО. – 2000. – № 5.
60. Дилигенский Г.Г. «Конец истории» или смена цивилизаций? // Вопросы философии. – 1991. – № 3.
61. Дольникова Р.Н. Методология и методика Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. - М., 1986.
62. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики несоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. М., 1986.
 63. Доронина Н.И. Международный конфликт. - М., 1981.
 64. Дробот Г.А. Противоречия и баланс сил в международных отношениях //Социально-политические науки. – 1991. – № 2.
 65. Дробот Г.А.,Куинси Райт. О конфликтах и стабильности в международных отношениях //Социально-политические науки. – 1991. – № 7.
 66. Дружинин В.В., Конторов А.С., Конторов М.Д. Введение в теорию конфликта. - М., 1988.
 67. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. - М.: Арктогея, 1997. – 608 с.
 68. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з фр. Є.Марчієвої, Л.Погорелової, В.Чайковського. – К.: Основи, 1999. – 903 с.
 69. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.
 70. Емельянов Ю. Рождение и гибель цивилизаций. – М.: Вече, 2000. – 544 с.
 71. Жирар М. Индивиды в международной политике. - М. 1996.
 72. Загорский А. Новые рамки стратегической стабильности: взгляд в будущее // Новая повестка дня в российско-американских отношениях — М.: ИПМИ, 2002.
 73. Закон України «Про основи національної безпеки України» // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 39. – С. 351.
 74. Залысин И.Ю. Политическое насилие в системе власти //Социально-политический журнал. – 1995. – № 3.

75. Зленко А. Внешняя политика должна работать на внутреннюю // Зеркало недели. – 2001. – 20 – 26 января.
76. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х кн.- М.: Междунар. отношения, 2000 – 464 с.
77. Камінський А. Вступ до МВ. – Л., 1998. – 196 с.
78. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
79. Косолапов Н. Международные отношения: эпистемология и методы исследования (Введение в теорию) // МЭиМО. – 1998. – № 3. – С. 70 – 82.
80. Косолапов Н.А. Конфликты постсоветского пространства: фактор стабильности? // Мировая Экономика и Международные Отношения. – 1996. – № 2.
81. Косолапов Н.А. Социальная психология и международные отношения. - М., 1983.
82. Костенко Ю. Національна безпека // Розбудова держави. – 1996. – № 11.
83. Красильщиков В. Ориентиры грядущего. Постиндустриальное общество и парадоксы истории // Общественные науки и современность.- 1993.- № 2
84. Кузьменко В., Романчук О. На порозі надцивілізації.- Львів.: Універсум, 1998.- 164 с.
85. Кузьменко В.А., Романчук О.К. На порозі надцивілізації: роздуми про майбутнє. - Львів, 1991.
86. Кулагин В.М. Мир в XXI веке: многополюсный баланс сил или глобальный Рах Democratica? Гипотеза «демократического мира» в контексте альтернатив мирового развития // Полис. – 2000. – № 1.
87. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К.: Вища школа, 1996. – 179 с.
88. Лафонтен О. Общество будущего. Политика реформ в изменившемся мире. - М., 1990.
89. Лейбин В.М. Зарубежная глобалистика: проблемы и противоречия. - М., 1988.

90. Мадіссон В., Шахов В. Глобальні проблеми та національний інтерес у зовнішній політиці // Політологічні читання. – 1993. – № 4.
 91. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
 92. Макарычев А. Система внешнеполитического планирования и анализа: опыт США 70-90-х годов. // МЭиМО. - 1994. - №12.
 93. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
 94. Манжоло В.А., Білоусов М.М, Гайдуков Л.Ф. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-і роки): Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
 95. Мартыненко П.Ф. Социология международных отношений. - К., 1969. Морозов Г.И. Международные организации: некоторые вопросы теории. 2.-е, доп. изд. - М., 1974.
 96. Международное право. Словарь-справочник – 1997.
 97. Международные организации системы ООН: Справочник. – М., 1990.
 98. Место и роль государства в процессе развития: Круглый стол // МЭиМО. – 1998. – № 12.
 99. Мир на рубеже XXI века: Международная панорама. – М., 1990.
 100. Михайлов Т.А. Эволюция геополитических идей – М.: Весь Мир, 1999. – 184 с.
 101. Михальченко М. Лімітроф Європи: випадковість чи доля України // Людина і політика. – 2000. – № 3.
 102. Моисеев Н. Человек и ноосфера. - М., 1990.
 103. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
 104. Моргентау Г. Политические отношения между нациями. Борьба за власть и мир // Социально-политический журнал. – 1997. – № 2.
 105. Морозов Г.И. Международное право и международные отношения. (Проблемы взаимосвязи). - М., 1997.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

106. Морозов Г.И. Мирное сообщество: утопия или реальность? - М., 1987.
107. Мурадян А.А. Буржуазные теории международной политики. - М., 1988.
108. Мурадян А.А. Самая благородная наука (Об основных понятиях международно-политической теории).- М., 1990.
109. НАТО. Довідник. – К., 1999. – 543 с.
110. Національна безпека України: історія і сучасність. – К., 1993.
111. Нэсбитт Д. Эбурдин П. Что нас ждет в 90-е годы. Мегатенденции. Год 2000: десять новых направлений на 90-е годы. Пер. с англ. - М., 1992.
112. Один мир для всех: Выдающиеся деятели современности о будущем человечества. М., 1990.
113. Основы теории международных отношений. - Под ред. Антюхин-Московченко В.И., Злобина Н.А., Хрусталева М.А. - М., 1980.
114. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства. – К.: Либідь, 1999. – 360 с.
115. Павленко Ю. Три підходи до розуміння світового історичного процесу // Політична думка. – 1997. – №1.
116. Павловський М. Світ і Україна на порозі третього тисячоліття. I перед вибором // Віче. – 2000. – № 1.
117. Панарин А.С. Глобальное политическое прогнозирование в условиях стратегической нестабильности. – М.: Эдиториал УРСС, 1999. – 272 с.
118. Панарин А.С. Философия политики. - М.: Новая школа, 1996. – 423 с.
119. Пахомов Ю. Криза перехідного періоду. Надовго? //Віче. – 1993. – № 11.
120. Пахомов Ю.Н., Крымский С.Б., Павленко Ю.В. Пути и перепутья современной цивилизации / НАН Украины; Институт мировой экономики и международных отношений, Киев. – К., 1998. – 432с.
121. Петровский В.Ф. Американская внешнеполитическая Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

- мысль. - М., 1976.
122. Пирожков С. Українські пріоритети в геополітиці // Віче. – 2000. – № 5.
 123. Пирожков С., Крамаревский О. В контексті загальної архітектури безпеки. Польсько-українські відносини: погляд з України // Політика і час. – 1996. – № 1.
 124. Пирожков С., Чумак В. Проблема оборонної політики: геополітичний аспект // Політологічні читання. – 1993. – № 1.
 125. Платонов С. После коммунизма. – М., 1991.
 126. Поздняков Э.А. Внешнеполитическая деятельность и межгосударственные отношения. - М., 1986.
 127. Поздняков Э.А. Политика и нравственность. - М.: Прогресс - Культура, 1995. – 112 с.
 128. Поздняков Э.А. Системный подход и международные отношения. – М., 1976.
 129. Поздняков Э.А. Философия политики. В 2 т. - М., 1994.
 130. Политология. Учебник для вузов \ Под ред. М.А.Василика. – М.: Юристъ, 1999. – 600 с.
 131. Политология: хрестоматія \ сост. проф. М.А.Василик, доц. М.С.Вершинин – М.: Гардарики, 1999. – 843 с.
 132. Попов В.И. Современная дипломатия, теория и практика. Дипломатия: наука и искусство: Курс лекций. / Дипакадемия МИД России. – М.: Международные отношения, 2004. – 575 с.
 133. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: В 2 т. – К., 1994.
 134. Порохнявий Ю. Проблема кордонів України // Нова політика. – 1995. – Червень-липень-листопад-грудень. – 1996. – № 10.
 135. Пядышев Б. Каким мы оставили позади XX век... Величайшие события XX века // Международная жизнь. – 2000. – № 1.

136. Радецький В. Основні аспекти воєнної України в контексті національної безпеки України // Військо України.- 1997.- № 9-12.- С. 14-15.
137. Рассел Ф. Фарнен. США та Європейський Союз: позитивне минуле і невизначене майбутнє // Політична думка. – 1996. – № 3-4.
138. Римский клуб. История создания, избранные доклады и выступления, официальные материалы // Под ред. Д.И.Гвишиани, - М., 1997.
139. Рябов С. Теорія міжнародної політики // Політологічні читання. – 1995. – № 1.
140. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
141. Система, структура и процесс развития современных международных отношений / отв. ред. В.И. Гантман - М.: Наука, 1984. – 422 с.
142. Системный подход: анализ и прогнозирование международных отношений.-Сб.трудов. - М.,1991.
143. Скаленко О. Стратегічні чинники національної безпеки: інформація, освіта, економіка // Сучасність.- 1998.- № 2.- С. 77-83
144. Смолянук В. Фактор НАТО у формуванні військової могутності української держави // Людина і політика. – 2000. – № 3.
145. Современные буржуазные теории международных отношений \\\ отв. ред. И.И. Гантман. – М., 1976.
146. Ткаченко В., Реєнт О. Україна: на межі цивілізацій. Історико-політологічні розвідки. – К., 1995.
147. Тойнбі Э. Цивилизации перед судом истории. – М., 1996.
148. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. У 2 т. – К.: Основи, 1995.
149. Трохимчук С. Україна в європейському геополітичному вимірі: Статті і доповіді. – Львів, 1999.
150. Удовенко Г. Зовнішня політика України: реалії та перспективи // Політика і час. – 1996. – № 1.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

151. Украина и Россия в новом геополитическом пространстве. – К., 1995.
152. Україна і Європа (1990 – 2000 рр.). Ч. 2. Україна в міжнародних відносинах з країнами – членами Європейського Союзу. Анотована історична хроніка. – К., 2001.
153. Україна у геополітичному інтер'єрі ХХ століття // Політична думка. – 1994. – №3.
154. Україна. З історії міжнародних відносин з давніх часів до сьогодення. – Львів, 1995.
155. Українська держава та українське суспільство на схилі століття. – К.: Політична думка, 1996.
156. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том І. – К.: Знання України, 2004. – 760 с.
157. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х томах / Редколегія: Л.В.Губерський та ін. Том ІІ. – К.: Знання України, 2004. – 812 с.
158. Уоллестайн И. Общественное развитие или развитие мировой системы? \ \ Вопросы социологии, 1992, №1.
159. Уткин А.И. Американская футурология международных отношений в ХХ веке. - М., 1990.
160. Уткин А.И. Россия и Запад: история цивилизаций. - М.: Гардарики, 2000. – 574 с.
161. Федосеев А.А. Современная американская буржуазная политология: истоки, традиции, новации. - Л., 1989.
162. Фесенко-Савич О., Пахомов Ю. Размышления о настоящем мире // Досьє Секретних Служб. – 2000. – № 11.
163. Фукуяма Ф. Конец истории // Вопросы философии. – 1990. – № 3.
164. Фукуяма Ф. “Конец истории?” // США: экономика, политика, идеология. – 1990. – №5. – С. 39 – 54.
165. Фукуяма Ф. Глобалізація безконечна // Журнал “І”. – 2000. – № 19. – С. 36 – 41.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

166. Фукуяма Ф. Конец истории? \\\ Философия истории. Антология. М., 1995.
167. Фурман О.О. Єдина Європа. Проблеми становлення. – К.: “Знання”, 1990. – 48 с.
168. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій //Філософська і соціологічна думка. – 1996. – № 1–2.
169. Хозин Г.С. Джеймс Розенау: взгляд на внешнюю политику //Социально-политические науки. – 1991. – № 3.
170. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник. – Вид. 2. – К.: КНЕУ, 2001. – 340 с.
171. Шахназаров Г.Х. Грядущий миропорядок. О тенденциях и перспективах международных отношений. – М., 1981.
172. Шевцов А. Релікт “холодної війни”: необхідність практичних кроків у галузі ядерного розброєння // Політика і час.- 1998.- № 8.- С. 3-9.
173. Шевченко В., Іващенко М. Концепція національних інтересів України. – К., 1996.
174. Шейдина И.Л. Невоенные факторы силы во внешней политики США. - М., 1984.
175. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: Учебное пособие. – М.: Международные отношения, 2003. – 400 с.
176. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки мифологии мировой истории. – М., 1993.
177. Шпорлюк Р. Російське питання й імперська експансія //Політична думка. – 1996. – № 3–4.
178. Якубов Р. Україна в новій Європі // Сучасність.- 1998.- № 7-8.- С. 74-77.
179. Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст. Курс лекцій. - К., 1996.
180. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-і – 90-і роки ХХ ст.: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 269 с.
181. Ясперс К. Будущий мировой порядок //Век ХХ и мир. – 1990. – № 9.

Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

182. Ясперс К. Проблемы будущего //Смысл и назначение истории. – М., 1993.
 183. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М., 1991.
 184. Józef Kukułka. Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych. – War, 2003. – 270 s.
 185. Stosunki międzynarodowe. Praca zb. Pod red. Wł. Malendowskiego i Cz. Mojsiewicza. – Wr, 2004. – 593 s.
 186. Blechman B. US Security in the Twenty First Century.- Boulder - London. 1987.
 187. Bloomfield L. In Search of American Foreign Policy.- N.Y., 1974.
 188. Borthwic M. Pacific Century: The Emergence of Modern Pacific Asia.- Boulder (Colorado), 1992.
 189. Braudel Fernand. A History of civilizations/ the Penguin Press, 1994.
 190. Falk R. Exploration at the Edge of Time. The Prospects for World Order.- Philadelphia, 1992.
 191. Civilizations and world systems: studying world-historical change \ Stephen K. Sanderson, editor. 1995.
 192. Galtung J. The True Worlds. A Transnational Perspective.- N.Y., 1980.
 193. Huntington S. Political Order in Changing Societies.- L., 1968.
 194. Huntington S. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order.- N.Y., 1996.
 195. Levy M. Modernization and the Structure of Society.- Princeton, N.J., 1970.
 196. Mc. Grew Anthony J. Lewis Paul U. Global Politics. Globalization and the Nation-State. – Polity Press, 1992.
 197. Morgenthay H.J. Politics among Nations. 4th ed. – N.Y., 1967.
 198. Nye J. What New World Order? \ Foreign Affairs. P.83-96.
 199. Nye J. Bound to Lead: The Changing Nature of American Power.- N.Y., 1990.
 200. Rosenau J. Intenational Politics and Foreign Policy.- N.Y., 1969.
 201. Wallerstein I. The Modern World System.- N.Y., 1974.
- Т.Ф.Герасимчук, 2021 р.

Періодичні видання:

1. // Азия и Африка сегодня.
2. // Віче
3. // Вісник Верховної Ради України.
4. // День.
5. // Державність.
6. // Дзеркало тижня.
7. // Журнал "І".
8. // Людина і політика.
9. // Международная жизнь.
10. // Международная экономика и международные отношения.
11. // Международные процессы.
12. // Науковий вісник Дипломатичної Академії України.
13. // Нова політика.
14. // Общественные науки и современность.
15. // Общественные науки.
16. // Політична думка.
17. // Президент.
18. // Політика і культура.
19. // Політика і час.
20. // Політологічні читання.
21. // Проблеммы прогнозирования.
22. // Розбудова держави.
23. // Сучасність.
24. // Схід.
25. // Социс.
26. // Социально-политический журнал.
27. // Социология и политология.
28. // Социально-гуманитарные знания.
29. // США: экономика, политика, идеология.
30. // США: экономика, политика, культура.
31. // Трибуна.
32. // Українська культура.
33. // Український історичний журнал.

34. // Україна і світ сьогодні.
35. // Україна дипломатична. Науковий щорічник.
36. // Україна – Європа – Світ.
37. // Філософська і соціологічна думка.
38. // Эхо планеты.

Интернет-ресурси:

1. <https://sites.google.com/site/majbutnomupolitologu/assignments/contact-me/posibniki> Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. — 226 с.
2. <http://www.europa.eu.int.html>
3. <http://www.nato.int.html>
4. <http://www.psa.ac.uk.html>
5. <http://www.world.html>
6. <http://www.lawworld.com/librarylw000633.html>
7. <http://people.itu.int/~baldi/mofa.html>
8. <http://www.pitt.edu/~ian/resource/develop.html>
9. <http://www.worldbank.org/html>
10. <http://www.ercomer.org.html>
11. <http://www.popcouncil.org.html>
12. <http://www.whitehouse.gov.html>
13. <http://www.foreignpolicy.com.html>
14. <http://www.rainbow.gov.ua/> Рада національної безпеки і оборони
15. <http://www.niss.gov.ua/> Національний і-т стратегічних досліджень

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Програма навчальної дисципліни

Методичні вказівки до проведення семінарських занять та
самостійної роботи для студентів IV курсу історико-
соціологічного факультету

Розробник: кандидат історичних наук,
доцент кафедри політичних наук
Рівненського державного гуманітарного університету
Герасимчук Т.Ф.

Комп'ютерний набір Герасимчук Т.Ф.
Комп'ютерна верстка Герасимчук Т.Ф.
Відповідальний за випуск проф. Герасимчук Т.Ф.

Підписано до друку 17.05.2007.
Формат 60×84 1/16
Папір офсетний.
Друк різнографічний.
Умовн. друк. арк. 4,4
Гарнітура Times New Roman.
Тираж 50 прим.

Адреса редакції: кафедра політичних наук,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Вул. Пластова, 29, м. Рівне, 33027